

נר שמואל

לע"נ ר' שמואל ב"ר יצחק זצ"ל

יום חמישי י"ח באייר תשע"ו

שו"ת סיכום הדף היומי

מייל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מייל או לפקס.

קידושין - ע"ו

1. האם מותר לאכול מצת כותי?

- א. **תנא קמא** - מותרת לאוכלה בפסח, ואין בה חשש חמץ, שנזהרים הם מחימוץ, ואף אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח. כיון שהם בקיאים אף בשימור לשם מצת מצוה [ויש גם שיטת רשב"ג].
- ב. **רבי אליעזר** - אוסר לגמרי, לפי שאין הכותים בקיאים בדקדוקי מצות, ושמא החמיצה. לכן במשנתנו אסר ר"א אף את הכותי לכותית. כיון שחוששים שמא אחד כשר והשני מזרע שאינם בקיאים בדיני אשת איש, וממזרת היא.

2. אלו טעמים נוספים הובאו מדוע כותי לא ישא כותית?

- א. **רבה בר אבוח** - ממזר מאחותו, וממזר מאשת אח, נתערבו בהן בכותים. [ונקט אלו דווקא לא משום חידוש אלא משום מעשה שהיה].
- ב. **רבא** - מפני שעבד ושפחה נתערבו בהן. [ואף ש"עבד הבא על בת ישראל הולד כשר" נקט עבד מהמעשה שהיה משום שפחה].

3. משנה - תקנת חכמים על הנושא אשה שצריך לבדוק את יחוסה. כמה אמהות צריך לבדוק שלא היה בהן פסול?

- א. הנושא בת כהן - כיון שנזהרים יותר על יחוסם, בודק שתי האמהות [שהן ארבע] מצד אמה: אמה, ואם אמה, אם אבי אמה, ואמה, ושתיים שהן ארבע מצד אביה, אם אביה, ואמה ואם אם אביה, ואם אבי אביה, ואמה - הרי שמונה.
- ב. הנושא לוי או ישראלית - מוסיפין בבדיקה עוד אם אחת בכל זוג מארבעת הזוגות הנבדקות - נמצאו נבדקות שתיים עשרה אמהות.

4. עוד שנינו - אין בודקין באשה שהיא בת כהן, לא מן המזבח ולמעלה. [שאם מצא ששימש במזבח, בידוע שהוא כשר] אלו עוד אין בודקין אחריהן?

אם אחד מאבותיה לוי שעמד בדוכן, או שנמנה מן הסנהדרין או שהיה משוטרי הרבים או מגבאי הצדקה. רבי יוסי מוסיף, אף מי שהיה חתום בתורת עד בבי"ד של עיר "ישנה" הסמוכה לציפורי. רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר: אף מי שהיה מוכתב באסטרטיא של מלך.

5. על אלו נתבאר בגמרא מדוע אין צריך לבדוק אחריהן?

- א. הבעל אי"צ לבדוק את יחוס הגברים אבותיה של האשה - כיון שנשים המתקוטטות, מגנות רק בעניני זנות, ושמא לא נתפרסם. אבל הגברים המתקוטטים קוראים זה לזה ממזר או פסול, ומי שלא יצא עליו קול הוא בחזקת כשרות.
- ב. האשה אינה צריכה לבדוק את יחוסו של הבעל - כשיטת רב: לא הוזהרו כהנות כשרות לינשא לפסולים לכהונה. [התורה אסרה רק לזכרים] רב: משנתנו כר' מאיר אבל לחכמים: כל המשפחות - בחזקת כשרות הן עומדות.

6. מה הטעם באלו שאין צריך לבדוק אחריהן?

- א. העובד במזבח, או העומד בדוכן - בלשכת הגזית הסנהדרין בודקין יחוס הכהנים העובדים, הלויים המשוררים והישראלים השוחטים.
- ב. מסנהדרין ולמעלה - כפי ששנה רב יוסף, כשם שבי"ד צריכים להיות מנוקין בצדק, כך הם צריכים להיות מנוקין מפסול יוחסין. המקור לזה - אין לפרש "כולך יפה רעיתי, ומום אין בך" כיון שיתכן שזה מדובר במום שבגופם, וכן אין לפרש מ"והתיצבו שם עמך [עם משה]". "עמך" - בדומים לך שאתה מיוחס, כיון שיתכן שדווקא סנהדרין שבאותה שעה שרתה עליהם שכנה, אלא "והקל מעליך, ונשאו אתך". בדומים לך.
- ג. שוטרי הרבים - הכוונה בדיינים שבירושלים, ששם היו מקפידים על דיינים מיוחסים אפילו בדיני ממונות שנידונים בשלשה. אבל בתי דינים אחרים מתירים אפילו דין ממזר.
- ד. גבאי צדקה - כיון שמתקוטטים עמהם בני אדם תדיר. כגון כשנוטלים הגבאים משכון בכפיה ממי שמחויב בצדקה, אפילו בער"ש ורגילים לבזותם, ואם היה פסול כבר היה לזה קול.

7. מעשה בגר שהיה רב עם רב ביבי על עניני השררה של העיר. כיצד הכריע להם רב יוסף?

"שום תשים עליך מלך, מקרב אחיך". כל השררות מקרב אחיך ממש, טען רב אדא בר אבהו שהגר [שהיה מארחו] אמו מישראל ורק אביו נתיייר. הסכים רב יוסף: שנקרא "מקרב אחיך" ויחלקו בשררה, המשך -

רב ביבי שהוא גדול בתורה - יתמנה לגבאות צדקה, וכן במינוי המתורגמנים והמפטירים בתורה. וכן הגר, יתמנה לשאר צרכי הציבור בדברי הרשות.

אמר על כך אביו: הרוצה לארח תלמיד חכם באכסנייתו, יארח מי שהוא כרב אדא בר אהבה.

רבי זירא היה מתעסק למען הגרים, לכבדם ולהושיבם בשררה [וכן רבר"ה].

בארץ ישראל, אפילו "ריש כורי" [ממונה על בדיקת המידות] לא מינו גרים.

בנהרדעא, אפילו ממונה על חלוקת המים לא העמידו מהם.

8. רבי חנינא בן אנטיגנוס הוסיף מי שהיה מוכתב באסטרטיא של מלך - חיילות של בית דוד שהיו מגויסים לחודש ימים, וחוזרים לבתיהם לחודש וחוזר חלילה. וזהו לשון "אסטרטיא", והיו כותבין ומבררים את ייחוסם, הטעם: כדי שתהא זכותן וזכות אבותם מסייעתן במלחמה. מה הקשו ע"ז?

א. הרי מצינו בין ראשי גיבורי צבא דוד גם את צלק העמוני - משמע שהיה גר, ותירצו: רק היה מתגורר בעמון.

אי לאו, הלא קרוי הוא "עמוני" משום דאתי שהוא בא מ"עמון", ונתגייר. ומוכח שלא הקפיד דוד על יחוס חיליו.

ב. אוריה החתי - תירצו: שרק היה מתגורר בחת.

ג. אמנם אתי הגיתי - אי אפשר לומר שרק ישב בגת, שהרי מצינו שהוא ביטל את העבודה זרה של עמון. והרי קיי"ל שרק גוי יכול לבטל ע"ז של גוי.

ד. ארבע מאות ילדים [בחורים] היו לו לדוד בצבאותיו, וכולם בני יפת תואר היו, שנולדו לבני ישראל וכולן היו מסתפרין "קומי" [מלפנים], ומגדלי בלורית מאחורי ערפם, וכולם היו יושבים בקרוניות של זהב. והיו מהלכים בראשי הגייסות. והן הן "בעלי אגרופים" של בית דוד.

ותירצו: שאלו לא היו משתתפין ממש במלחמה אלא רק היו הולכים להטיל אימה.